

Els fills de la mitjanit - Salman Rushdie

Els fills de la mitjanit està narrada per Saleem Sinai, nascut en el moment que l'Índia assoleix la independència, és a dir, el 15 d'agost de 1947. Al llarg de tota la vida, les vicissituds de Saleem i les de l'Estat discorren en paral·lel. No solament les seves peripècies poden llegir-se com a metàfores dels grans esdeveniments succeïts al país, sinó que arriba a participar personalment en invasions i cops d'estat, i a patir-ne les conseqüències en carn pròpia. Com tots els infants nascuts aquella mitjanit, posseeix poders especials, que en el seu cas es concreten en la lectura del pensament i en unes facultats olfactivas tan desenvolupades que li permeten flairar estats d'ànim. Afegim-hi que la seva família s'estén per diferents estrats socials i zones geogràfiques, i que la llevadora el va intercanviar amb un altre nadó sense avisar ningú, i obtindrem els ingredients d'una novel·la que ha estat comparada amb *Cien años de soledad* –tot i que he d'afegir, ni que sigui de manera col·lateral, que si he de triar entre García Márquez i Rushdie prefereixo el segon. Per bé que incorpora elements de realisme màgic, *Els fills de la mitjanit* està més emparentada amb la novel·la de formació, i encara més amb la novel·la picaresca. Educat en urdu i en anglès, alumne de Cambridge, ciutadà anglès dels anys seixanta, si alguna cosa té en comú Salman Rusdhie amb els autors del boom sud-americà és que des de la perifèria de l'imperi han sabut renovar la literatura, tant pel que fa als temes com a la manera de tractar-los.

Totes les manifestacions estilístiques de Salman Rushdie són prodigioses: les frases arborescents, els comentaris metaliteraris, la trama mil·limètrica, els capítols autoconcloents, i sobretot la manera falsament caòtica que té el narrador d'organitzar els fets, d'interrompre'ls a lloure, d'ajornar-los i recuperar-los amb l'audàcia de l'artista inspirat. El punt de vista és el d'un ciutadà acomodats, de família musulmana tolerant, amb una certa tendència a patir desastres. Sis-centes pàgines després, quan tanca el llibre, el lector té la sensació d'haver viscut al Caixmir, a Delhi i a Bombai, al Pakistan i a Bangla Desh, d'haver tastat *chutney* i *tandoori nan*, d'haver visitat palaus i barraques, d'haver assistit a manifestacions secessionistes i a campanyes d'esterilització, d'haver conegut militars i actrius, comunistes i prestidigitadors, cantants i acaparadors de queviures, empresaris i pidolaires, gurus i torturadors, nens i ancians, al llarg de més de trenta anys de la història del país. En un lloc privilegiat d'aquests records, el lector ha tingut accés al Congrés dels Fills de la Mitjanit, reunit periòdicament de manera assembleària en la ment de Saleem Sinai.

Pel que fa als centenars de Fills de la Mitjanit, cadascun –sempre segons Saleem- té alguna particularitat: un s’endinsa en els miralls, l’altre canvia de sexe a voluntat, una altra és bruixa i un quart és capaç de viatjar en el temps. Com que el narrador del llibre és un dels personatges, resultaria equívoc qualificar-lo de literatura fantàstica, ja que no tenim cap altre punt de vista contrastat. Així, quan Saleem s’esplaia sobre algun esdeveniment poc creïble, podem optar entre creure’l o considerar-lo un exercici d’estil, un fals record o un excés d’imaginació.

Part del saber literari de Salman Rushdie es mostra en la creació de personatges definits que protagonitzen un seguit d’escenes que es graven en la memòria del lector. Seleccionem-ne unes quantes: l’estratègia de seducció d’una noia pudorosa que mostra parts del seu cos, atacat per dolències singulars, al metge destinat a enamorar-se’n sense haver-la contemplat sencera; el matrimoni prohibit que durant dos anys converteix un soterrani ronyós en una singular cambra nupcial; el comandant que, després d’assassinar l’amant de la seva dona, dirigeix el trànsit amb la pistola encara fumejant; les aventures d’uns soldats pakistanesos a la selva dels Sundarbans ,que no té res a envejar a les que va descriure Alejo Carpentier; un bar tan discret que totes les cambres són cegues.

Pel que fa a les oracions, n’hi ha prou de transcriure’n alguna perquè el lector es faci una idea de la seva frondositat: “Sense forma, abans no comencés a modelar-les, les fragàncies em penetraven a raig: la bafarada lúgubre i decadent dels excrements d’animals del museu de Frere Road, les pustuloses olors corporals dels joves amb pijames balders que s’agafaven les mans els vespres del Sadar, l’aspror de ganivet del bètel expectorat i l’agredolça mixtura de bètel i opi: als carrers atapeïts de venedors ambulants d’entre Elphinstone Street i Victoria Road s’ensumaven *paanscoet*. Pudor de camells, pudor de cotxes, la irritació com de mosquit dels *rickshaws* amb motor, l’aroma de cigarrets de contraban i de “diner negre”, els efluvis competitius dels conductors d’autobús de la ciutat i l’ordinària suor dels seus passatgers entatxonats com sardines.”